

# Theater dat de oorlog thuisbrengt

Hassan Bahara

Het meest aangrijpende beeld in de voorstelling bestond louter uit suggestie. Op geen enkele manier werden ze uitgebeeld, maar ik zag ze levendig voor me, die tien Nederlandse ISAF-militairen die met doorsneden keel aan een boom hingen te bungelen, net buiten de militaire *compound*. Hun kelen waren opengehakt en honden likten hun bloed op dat op de grond druppelde.

Een beklemmend beeld is het, in uitvoering de macabere evenknie van de Amerikaanse soldatenlijken die door de straten van Mogadishu werden gesleept. Dat was overigens voor het Amerikaanse leger meteen het sein om de biezen te pakken en het land in zijn eigen sop te laten gaarkoken. Het Nederlandse leger besluit echter anders. Commandant Kurt Prins – ijzingwekkend goed gespeeld door Bram Coopmans – laat de lijken in de bomen hangen omdat hij het Afghaanse volk wil breken en ertoe wil bewegen de daders achter deze misdaad aan hem uit te leveren. Maar hij verkijkt zich op hun weerbaarheid. De Afghanen hebben decennia lang niets anders gezien dan de ene gruwel na de andere; tien lijken in een boom kunnen daar ook nog wel bij.

De eerste die dan ook breekt is de commandant zelf. In een ietwat te opzichtige referentie aan APOCALYPSE NOW raakt commandant Kurt Prins, net als zijn Amerikaanse tegenhanger kolonel Kurtz, het spoor volledig bijster. De onwil van de Afghanen zich te buigen naar zijn wil, de doden die aan de boom hangen, waaronder zijn eigen soldatenzoon, brengen hem uiteindelijk op de knieën. Metaforisch worden hier de motieven waarmee de politiek haar militaire aanwezigheid in dat land rechtvaardigt op de knieën gebracht. Met vriendelijke dwang proberen we de lokale bevolking westerse waarden als democratie en gelijkheid tussen seksen door de strot te duwen, maar het probleem is dat ze daar voor een deel helemaal niet zitten te wachten op die westerse waarden. Dat is

frustrerend voor de politiek en het leger die het land binnenvielen met de meest nobele motieven: bevrijd je die mensen van de tirannie van de Taliban en Al Qaida, word je als dank op een paar bembommen getrakteerd.

Commandant Kurt Prins moet het zich helemaal anders hebben voorgesteld, voordat hij aan deze missie begon. Een overste Karremans-achtige figuur was hij in het begin, formeel en stijf, eigenlijk helemaal geen militair zoals we ons een militair voorstellen. Hij is eerder een omhooggefallen bureaucraat die zijn oorlogservaringen van de tv heeft opgedaan. Als hij dan eindelijk eens wordt geconfronteerd met een echte oorlog, verliest hij gaandeweg zijn verstand. De oorlog is te vuil en te ongrijpbaar voor een man als Prins om mee overweg te kunnen. De boodschap aan het publiek lijkt hiermee ook te zijn: beseffen we eigenlijk wel waaraan we zijn begonnen? MIGHTYSOCIETY6 probeert daar op een confronterende manier antwoorden op te geven. De makers brengen, zoals ze dat zelf zeggen, *'the war back home'*.

Een andere voorstelling, maar handelend over hetzelfde drama, is KAMP HOLLAND van Orkater. Het is een wat bescheidener voorstelling dan MIGHTYSOCIETY6, in die zin dat KAMP HOLLAND voornamelijk het soldatenbestaan in Afghanistan probeert uit te beelden en zich minder bezighoudt met de morele en politieke implicaties van de Nederlandse aanwezigheid aldaar. Het is een welkome aanvulling op MIGHTYSOCIETY6. Waar de laatste vooral essayistisch te werk gaat en meer het intellect aanspreekt, probeert KAMP HOLLAND vooral de menselijke (Nederlandse) kant van het verhaal te benadrukken. Beide voorstellingen zijn de moeite waard om te bezoeken. Niet alleen om een fijne theateravond te hebben, maar ook om stil te staan bij wat er in onze naam gebeurt in een ver en tragisch land.

C-I International

